

reakce skutečně pokouší o nedodržování ujednání, učiněných v době podzemního boje proti německému fašismu. Francouzský případ nám musí být výstrahou!

Máme jednu výhodu — nejlepší přítel našeho národa, náš osvoboditel: Sovětský svaz je naším sousedem. O jeho přátelství opřen bude mít český a slovenský lid vždy sílu znemožnit snahy reakce. Komunisté musí být naplněni jeho duchem. To bude největší zárukou jeho splnění.

AÚD KSČ Praha. 1945/909. Cykl. leták.

[241]

1945, 1. květen. Moskva. — Hlášení českého vysílače „Za národní osvobození“ o vyvrcholení boje českého lidu proti okupantům.

Čeští lidé! Občané republiky!

Náš národ vstoupil do velikého zápasu za svobodu. Ve všech krajích byly zahájeny smělé bojové akce. Jejich cílem je, aby v součinnosti s osvoboditelským pochodem ruských vojsk na naší půdě a spolu s obkličujícími pohyby amerických vojsk podél našich šumavských hranic byly naše země co nejdříve vyčištěny od německých okupantů a uchráněny hitlerovského pustošení a plundrování.

Ozbrojené síly naší domácí fronty útočí na Němce a odzbrojují v mnoha místech německé posádky.¹ Mobilisace do partyzánských oddílů a národních čet úspěšně pokračuje. Každý český muž je povinen se zařadit do bojových národních oddílů.

Dělnictvo v mnoha místech zastavuje práci a ochromuje německou válečnou výrobu a dopravu. Čeští železničáři se připojují k národnímu zápasu. Státní a veřejní zaměstnanci ve smyslu výzvy čsl. vlády vypovídají poslušnost Němcům a protektorátní vládě a podřizují se národním výborům. Rolníci zastavují dodávky potravin Němcům. Náš lid manifestuje rozhodně svou vůli žít svobodně v samostatné Československé republice.

Ruská vojska a po jejich boku také čsl. vojska zahájila novou ofensivu na naší půdě, osvobodila v předvečer 1. máje Moravskou Ostravu a Žilinu a postupují po osvobození Brna na Střední Moravě. Bratrská Rudá armáda drtí německé hordy také u nás a přináší nám svobodu, nový život, vzkríšení Československé republiky a obnovení tisíciletých historických hranic našich zemí.

¹ Koncem dubna a v prvních dnech května 1945 došlo v několika oblastech Čech a Moravy, zvláště na Přerovsku a v severovýchodních Čechách, k lidovým protifašistickým vystoupením a vzniklo dokonce i několik místních povstání. Při přípravě a provedení povstání sehrály většinou významnou roli partyzánské jednotky.

O povstání v Semilech, Lomnici a Nové Pace 3. května 1945 poslala jičínská služebna mladoboleslavského gestapa do Prahy následující telegram (uvádíme jej v českém překladu): „Během odpoledne obsadilo ozbrojené obyvatelstvo a partyzánská místa Lomnici, Semily a Novou Paku, zabrali různé německé služebny a postavili protipancéřové a silniční překážky. V Nové Pace bylo odzbrojeno německé četnictvo a Volkssturm a jsou v rukou povstalců. Také jinak byly zjištěny ozbrojené osoby u silničních překážek, které střílely na úderný oddíl Wehrmachtu. Přitom jeden mrtvý. Rovněž byly ostřelovány povolání četnické hlídky, přitom byl zraněn do ramene jeden četnický zaměstnanec. Protože zdejší síly nestačí k potlačení, neboť bojiště leží v horách a v lesnaté krajině, prosíme o vyslání posil, motorizovaných jednotek. K odstranění silničních překážek bude třeba těžkých zbraní. Jeden pancéřový vůz, zdejší služebnou nasazený jako pozorovatel, byl povstalcem zadržen a zajat. Český řidič byl odzbrojen a poslán zpět do Jičína. Dva úředníci zdejšího oddělení jsou toho času nevěstni. Podle sdělení řidiče se jim prý mělo podařit skrýt se v Nové Pace.“

Stanice Jičín. Podepsán Lehner — SS Sturmabfuhrer

Dodatek: Stanice Mladá Boleslav. Ihned jsem vyrozuměl vojsko a německou policii mého obvodu, nařídil jsem obklíčení okresu Jičín, jakož i zvýšenou bojovou pohotovost v mém služebním obvodu.“ (AÚD KSČ Praha, 1946/198.) Základní údaje o nejdůležitějších místních povstáních a protifašistických vystoupeních z této doby viz Kroniku událostí.

Ani podvodné manévry a triky, ani zoufalé vyhrůžky katana Franka nemohou zastavit pozdvižení českého národa k svobodě a spravedlivé odplatě! Hanebný manévr zrádné protektorátní vlády, která se pokusila zajistit Němcům beztrestný odchod z našich zemí a uchovat bídný režim zrádců — tento manévr ztroskotal.² Ukazuje jen beznadějně postavení Němců v českých zemích, kteří se třesou strachy před spravedlivou odplatou. To ukázala i včerejší zoufalá řeč jednookého tyrana Karla Herrmanna Franka a jeho plačtivé zaklínání českého lidu. Zpupný vrah, který bez milosti nechal vraždit české ženy a děti v Lidicích a Ležákách se bojí hněvu našeho lidu, bojí se rostoucí vlny národního pozdvižení.

Leč ani německé provokace, ani německé vyhrůžky nejsou již sto zastavit mocný národní nástup.

Náš boj nezadržitelně pokračuje. Náš lid smete všecko, co se mu postaví do cesty! Bez váhání a kolísání!

Řiďte se všude pevně pokyny národních výborů, které byly dány. Vztyčte směle odbojný prapor republiky a spojte se pod ním všichni bez rozdílu!

Ozbrojujte se! Do partyzánských oddílů a bojových čet!

Ať žije 1. květen — den mobilisace všech sil českého národa k velikému zápasu za svobodné Československo!

AÚD KSC. Fond 34, složka 43, str. 22.080—22.081. Záznam vysílání.

[242]

1945, 1. květen. Čechy. — Článek ilegálního ústředního orgánu národních výborů „ČSR v boji“ o bezprostředních úkolech národních výborů po osvobození a o pokusech reakce vytvářet alibistické národní výbory.¹

Jednota národa a její škůdcové.

Národní výbory stávají se v osvobozených krajích naší republiky jedinými orgány vlády lidu v městech a vesnicích. V našich krajích, kde ještě stojí německé nacistické hordy, připravují se proto Národní výbory již uprostřed nejúpornějšího boje s fašistickými okupanty. Dnes jest jejich prvním úkolem vedení tohoto boje za účelem konečného převzetí všech funkcí politických i hospodářských v osvobozené vlasti. K tomu je potřeba, aby se v nich soustředily všechny aktivní, čestné a neohrožené síly protinacistického odboje, pokud dosud pracovaly odděleně. Ve snaze po soustředění všech složek národa, počínaly si však Národní výbory v některých případech nesprávně. Pochopily toto soustřeďování tak, že prostě přijímaly do svého středu nové členy, jakožto zástupce bývalých politických stran, jež v jejich městě či vesnici se zúčastnili politického života do roku 1938. Toto pojetí je nesprávné a naprosto zkresluje původní myšlenky Národních výborů. Národní výbory, vedoucí rozhodný boj proti okupantům, musí se vždy a především skládat z lidí, kteří svým vlasteneckým a protifašistickým smýšlením, svou prací a svými činy v šesti letech okupace si získali právo na důvěru a vážnost v očích všech složek českého pracujícího lidu. Krutá škola podzemního ilegálního boje, vedeného za největších obětí, vyloučila z českého politického života všechno shnilé, odumřelé a přežitě. Národní výbory se nesmí stát a nestanou pláštíkem, pod nímž by tyto živly v poslední chvíli znovu vpluly do nového života naší příští lidové demokratické republiky. V národních výbo-rech se uskutečňuje jednota všech skutečně aktivních složek boje proti Němcům, jednota boje za skutečnou vládu lidu bez zrádců a reakcionářů, za opravdovou hospodářskou demokracii bez velkokapitalistů a finanční oligarchie, za pevné a věčné přátelství s národy Sovětského

² Viz poznámka čís. 1 k dokumentu čís. 251.

¹ Viz dokumenty čís. 199 a čís. 258.